

מסורת הש"ס

^[א] וקדושין לב.], ב) רש"ל מ"ו, א) געיל לו: ב) יבמות לב. כרימות ד'; ד) ויטק ליהוי אחרון, ס) נמכות כד.], ו) ובפסוק: קרבן, ו) שם כד.; ח) יבמות לב. כרימות ד': (תמורה ד.), [ותוספתא פ"יב, ט) יבמות לב: כרימות ד'.; י) ונעיל מד.], ס) ונע"ע מוס' חולין יא: כד"ה ליחוס דלמא וכו' ומוס' זבחים ע"א. טוף ד"ה אפילו אשת, ט) ונע"י מוס' כמובט לו: ד"ה וחדא, [מ) ודף עמ.],

תורה אור השלם

- והוליד בן פריץ שפך דם ונֶשֶׁה אֶחָ מאחד מאלה; והוא את כל אלה לא עשה כי גם אל ההרים אבל זאת אשת רעהו טמא; עני ואביון הונה גלות גִּלְגָל חבל לא יָשִׁיב וְאֵל הגלגלים נָשָׂא עֵינָיו תוֹשֵׁבָה עָשָׂה;

יחזקאל יח י"ב
בַּשָּׁךְ נָתַן ותרביח לק.
חזק' וד' לא יחזה את כל התועבות הָאֵלֶּה עָשָׂה מות יומת דמיו בו יחזה:
יחזקאל יח יג
אֵל ההרים לא אָבֵל ועֵינָיו לא נָשָׂא אֵל גְּלוּלֵי בֵית יִשְׂרָאֵל וְאֵת אֶשֶׁת רעהו לא טמא וְאֵל אִשָּׁה נָדָה לא יִקְרָב;

יחזקאל יח ו
בחקותי יחלך ומשפטי שומר לעשות אמת צדיק הוא וזיה יחזה נאם אדני אלדעים:
יחזקאל יח ט
אל תטמאו בכל אלה כי בכל אלה נטמאו הגוים אשר אני משלח מפניכם: ויקרא יח כד

הגהות הגר"א

[א] בזכות אבות. נמשך קו על חית צומת וי"צ בשביל:

מוסף רש"י

לא תימא ליה לאבוך הכי. להודיע שהוא פתאום שזה טועה, דקאמרת ליה לא תמניי הכי (קדושין דב.). היינו הך. והכי הוא כאומר לו עברת על ד"ת (שם). מקרא כתוב בתורה כך. ואומר לו המקרא כמו שהוא כתוב והוא עמנו יצין שטעה (שם). מי שנתחייב שתי מיתות. כגון חמור והיא אשת איש. כגון חמור והיא אשת איש חנק (יבמות ב.). ושריפה תמורה ממנו (כרייתות ד.). נידון בחמורה. בשפייה יבמות (שם). שלא אבל בזכות אבותיו. שלא נתפרנס בזכות אבות, שלא הולך לך לפי שהוא לדיק (שבת יא.). נידון באשת איש. ואע"ג דקיל הוא (שם).

לא תימא ליה לאבוך הכי. להודיעו כהדיא שהוא טועה משום דמסקיף ומטטער: **אלא אומר** לו **אבא כך כסוב בתורה**. קס"ד בתמיהה קאמר וכי כך כתיב בתורה: **סוף סוף היינו הך**. דמצינשו ואומר וכי יפה אמה עושה: **אלא**. בניחותא אומר לו מקרא האמור בתורה ואומר לו אבי מקרא כך וכן כתוב בתורה והוא עמנו ישים על לבו על מה זה מוכירו. והכי נמי אין לך לומר לאבין לא תמנייה הכי: **בתנ"י עבר עזירה שיש בה שסי מיתוס**. כגון חמורו והיא אשת איש: **צויקה הראשונה**. בגמרא מפרש לה: **גמ' פשיטא**. דבתמורה נדון שהרי אף בה נתחייב דהיכי סליק אדעתן לידון בקלה וכי אתגורי אתגר כמה שעבר שמי עזירות אילו לא עבר אלא על החמורה היה נדון בה ועכשיו שהסיף לעבור עמה עזירה אחרת נדון בקלה: **אמר רבא**. ודאי אי מקמי דאתא לקמן עזדיניהו לתרוייהו לא אינטריך לאשמעינן כי אינטריך למתנייא כגון דנגמר דינו תחלה לקלה **סד"א וכו'**: **מנא הא מילתא וכו'**. ואע"ג דנגמר דינו לקלה: **בסקילה**. דכל דמיהס צם בסקילה" עזירה חמורה ואי דלא נגמר דינו קודם לכן לא אינטריך קלה לאשמעינן: **בן סורר ומורה**. וקרי ליה שופך דם על שם שסופו לשפוך כדאמר' (לעיל דף עב). שעומד בפרשת דרכים וכו': **דאהדריה משה**. במשנה תורה: **אל ההרים לא אכל**. סיפיה דקרא לדיק הוא חיה יחיה לומר זה לדיק גמור ע"כ משום דלא עזיב הני לאו לדיק הוא אם עבר עזירות אחרות אלא לאו כמשמעותיה מדרש: **אל ההרים לא אכל**. שלא נטרך לזכות אבותיו מתוך שהוא חסיד: **שלא נהנה מקופה של לדיק**. שהוא דבר גנאי לאדם הגון:

צויקה הראשון. בלאותו איסור שהחקק זה תחלה להזהר בו ולפרוש ממנו הוא נדון אצל לא בציוסר הבא עליו אחרון אע"פ שהוא חמור דקסבר ר' יוסי אין איסור חל על איסור ואפי' חמור על הקל הלכך אין כאן שתי מיתות: **חמוסו ונעשית אשם איש**. כגון נשא בת אלמנה ונאסרה אמה משום חמורו ואחר כך נשאת ונאסרה עליו משום אשת איש נדון בתמורה בשריפה דהיא קדמה אצל אם היתה אשת איש ונעשית חמורו הוואיל כשנשא בתה כבר היתה זו אסורה עליו משום אשת איש תו לא חייל אסור חמורו אאסור אשת איש ואינו נדון אלא בחנק: **דאמר ר' אבהו**. ציצמות צפ' ד' אחין: **מודה ר' יוסי באסור מוסיף**. ומחדש דבר על האשה הזאת לאסור בה דבר חדש (אף) לאסרה על מי שלא היתה אסורה עליו מתחלה כגון הכא כשהיתה אלמנה והיא חמורו היתה אסורה לו משום חמורו ומותרת לכל אדם וכשנעשית אשת איש הוסיף בה השם הזה איסור שאסרה לכל העולם וכי האי גוונא מודה ר' יוסי דאסור חל על אסור מגו דחייל אכולא עלמא שהיתה מותרת להם עד עכשיו חייל נמי אהאי ואע"פ שאסורה לו ועומדת:

מחזקות. תימה דבסוף פרק הבא על יבמתו (יבמות סד) וסמ' אמרין נשואין ומלקיות כרצי משום דסתם לן תנא כותיה דמי שלקה ושנה וכו' וי"ל דרב יוסף דהתם סבר מלקיות מחזקות ואע"ג דאשכחן

תנא דאית ליה עזירות מחזקות צברייתא דבסמוך דקמני התרו בו ושמך התרו בו והרכין ראשו דהתם מלקות ליכא מכל מקום משמע ליה דמתני' סברה מלקיות מחזקות מדקמני מי שלקה אי נמי קסבר כיפה לריכה התראה ועד דמחזק בתרי או בתלת אין מתריץ בו לכיפה הלכך אם איתא דבתלת זימני הויה חזקה עד רביעית אין כוונתן אותו לכיפה כדמוכח בסמוך וקלת תימה אמאי מתריץ בו לכיפה בשניה לר' ובשלישית לרש"ג שאם יעבור אחר כך יהא מוחזק ויכניסוהו לכיפה ויש לומר דאין מחייבו כיפה עד שיהא מוחזק לעבור בהתראת מלקות הלכך אי מתריץ ביה אכיפה לחודה לא סגי בזהכי ואי מתריץ ביה אמלקות ואכיפה הא לא עבדינן ביה תרתי:

הגשרפין פרק תשיעי סנהדרין

פא.

דלא ידעינן אי טריפה הוה אי שלם הוה ועוד י"ל דהוה ליה קצוע וכל קצוע כמחלה על מחלה דמי ופטור מדאורייתא דספק נפשות להקל וכ"ת ניכבשניהו ונימא כל דפריש אי אמה רשאי למושכו להחמיר עליו ועוד גזירה שמא יקח מן הקצוע והא דפריך בגמ' תיפוק ליה דרובא נסקלין ניינהו ה"פ לכל הפחות לא גרע משום דרובא נסקלין ס):

איתגורי איתגור. וא"ת צפרק אלו נערות (כתובות לב.) דליף מחובל צחצירו דכל היכא דאיכא ממונא ממנוא משלם מילקא לא לקי ופריך מה לחובל צחצירו שכן חייב בה' דברים ואי ממנוא קולא הוא שכן הותר מכללו צצ"ד והשתא איך יתכן לומר דקולא הוא אם כן איתגורי איתגור וי"ל דשאי התם משום דחס רחמנא אהפסד ממונו של חצירו: **ונגמר** דינו **עבירה קלה** וכו'. תימה ואמאי נדון בחמורה הא הויה לה עדות שאי אמה יכול להזימה דאי מיתומי סהדי בתראי לא מיקטלי כיון דנלאו סהדותייהו גברא בר קטלא הוא כדמוכח צפ"ק דמכות (דף ה.) גצי בלו שנים ואמרו צחד צצא נגמר דינו של פלוני וכו' וי"ל דהכא מיירי כגון דהך עזירה שניה עבר צפני צצ"ד דאפילו צעדות שאי אמה יכול להזימה מחייבינן ליה לעילא) בטריפה משום וצערת הרע ועוד יש לומר כיון דאי מיתומי קמאי או מיתכחשי מהני סהדותייהו דבתראי עדות שאמה יכול להזימה קרינן ביה: **ובתריב** דמיו בו יהיה בסקי"ח. מכאן קשה לפי' הקונט'

דבריש איחו נשך (צ"מ סא: וסב) דלאמרי' הוקשו מלוי רבית לשופכי דמים דכתיב הכא צנשך נתן ופירש שם צקונטרס דדמיו בו יהיה משמע דמים ששפך שהעני את חצירו וממ דרעב עליו יסובו ולא יתכן כלל דהא לסקילה איתא הכא צשמעתין וצאצו וידעוני דכתיב דמיהס צם וצכמה דוכתי כולם לסקילה דמייץ ונראה דדרש מדכתיב הכא והוליד בן פריץ וגו' וצכל הספרים גרסי' צפ"ק דתמורה (דף קי:) וסמין ליה והוליד בן פריץ: **נדרין** בויקה ראשונה. לאו מילתא דפסיקא היא דהא חמורו ונעשית אשת אב איסור מוסיף הוא אי אית ליה אחין ולמאן דלאמר סקילה חמורה נידון צאשם אב:

לידון נמי באיסורא דאשת איש. לענין קרבן קא פריך שיתחייב צ' טעמות צשוגג אי נמי אם התרו בו משום אשת איש ולא התרו בו משום חמורו ורבה מהדר ליה דצמודי ליירי וצהתרו בו משום שניהס: **דאמר רבי אבהו** מודה ר' יוסי באיסור מוסיף. אע"ג דצפ' ד' אחין (יבמות דף לב: וסס) משמע דלא קיימא לצסוף מ"מ אמת הוא כדאי' צפרק אמרו לו (כרימות דף יד: וסס): **אפי"ו** **תימא רבי שמעון** בן גמאי"א קסבר עבירות

מחזקות. תימה דבסוף פרק הבא על יבמתו (יבמות סד) וסס' אמרין נשואין ומלקיות כרצי משום דסתם לן תנא כותיה דמי שלקה ושנה וכו' וי"ל דרב יוסף דהתם סבר מלקיות מחזקות ואע"ג דאשכחן תנא דאית ליה עזירות מחזקות צברייתא דבסמוך דקמני התרו בו ושמך התרו בו והרכין ראשו דהתם מלקות ליכא מכל מקום משמע ליה דמתני' סברה מלקיות מחזקות מדקמני מי שלקה אי נמי קסבר כיפה לריכה התראה ועד דמחזק בתרי או בתלת אין מתריץ בו לכיפה הלכך אם איתא דבתלת זימני הויה חזקה עד רביעית אין כוונתן אותו לכיפה כדמוכח בסמוך וקלת תימה אמאי מתריץ בו לכיפה בשניה לר' ובשלישית לרש"ג שאם יעבור אחר כך יהא מוחזק ויכניסוהו לכיפה ויש לומר דאין מחייבו כיפה עד שיהא מוחזק לעבור בהתראת מלקות הלכך אי מתריץ ביה אכיפה לחודה לא סגי בזהכי ואי מתריץ ביה אמלקות ואכיפה הא לא עבדינן ביה תרתי:

ומר

נא א מיי פיו מהלי

ממרים ה' יא סמג עשין שמ טוש"ע י"ד סר רמ סעיף יא:

נב ב ג ד מיי פי"ד מהלי סנהדרין הלכה ד סמג עשין טט:

עין משפט

נר מצוה